

És akkor az, aki legelőször megérezte, elmesélte.

Este a rádió hírműsorát hallgatta, a műsorvezető nő előzetes időjárásjelentés gyanánt azt mondta, hogy kinéz a stúdió ablakán, az idő derült, jól látja a teliholdat, és aztán rátért a fontosabb hírekre. Akkor ő gyanút fogott, kiment az erkélyre, tényleg derült volt az idő, de teliholdnak nyoma se volt, a hold éppen hogy csak dagadni kezdett.

Visszament az erkélyről, az útlevelét magához vette, meg némi készpénzt, a gyerekek a másik szobában játszottak, a felesége főzött a konyhában. Lemegek egy kicsit levegőzni, mondta a feleségének, és elment, és felült a legelső vonatra. Mert úgyse tudta volna megmagyarázni.

Hát igen, mondta a vonal túlsó felén a barát, aki a polgárháborúban minden családtagját elveszítette. Aztán hozzátette: ő ismeri a rádió épületét, meg a stúdiót, ahonnan a hírműsorokat adták annak idején, onnét az eget nem látni, egy szűk udvarban van a földszinten, csak a falakra látni, vajon miért mondott ilyen baromságot az a műsorvezető?

Hát ez az, mondta a messzi távolból az, aki elsőként megérezte.

És aztán megbeszélték, hogy majd ellátogatnak egymáshoz, most már lehet, aztán nem látogattak el egymáshoz, meg is haltak előbb-utóbb, de ez már mellékes.

Spiró György

Történet⁷

Nem tudom, hol történt. Talán Prágában, talán Rómában vagy másutt, nem tudom, csak arra emlékszem: mentünk az utcán, hozzá fordultam, és valamit magyarázni kezdtem. Ő hallgatott, én pedig magyaráztam. Már nem emlékszem, mit. És őrá sem emlékszem. Tudom, hogy ott ment mellettem az utcán, és ha eszembe jutna, melyik városban történt, még éppen ki tudnám számolni, melyikük volt ő. Akkor ma még azt is tudnám, milyen ruha volt rajta.

Arra pontosan emlékszem, milyen jó volt akkor, azon az utcán, amikor magyaráztam neki valamit, ami nem lehetett olyan fontos, ha ennyire kiment a fejemből. Nemcsak neki nem lehetett fontos. Csak az volt fontos, hogy ott mentünk ketten az utcán. Ezt akkor nem tudtam. Ő ezt bizonyára jobban tudta nálam. Emlékszem: ment mellettem hűségesen, és hallgatta a fecsegésemet, amiből nyilván semmit sem értett.

⁷ SPIRÓ GYÖRGY, *Álmodtam neked*, Budapest, Scolar Kiadó, 2000, p. 107.

E allora lui, che era stato il primo ad averne sentore, lo ha raccontato.

Quella sera stava ascoltando per caso le notizie della radio, la conduttrice a mo' di previsioni del tempo aveva detto che stava guardando dalla finestra dello studio, che il cielo era sereno e che riusciva a vedere bene la luna piena, e dopo è passata alle notizie più importanti. Lui allora, per qualche motivo si era insospettito, era uscito in balcone, il cielo era veramente sereno, ma della luna piena nessuna traccia, aveva giusto iniziato a crescere. Quindi è rientrato in casa, ha preso il passaporto e un po' di contanti, i bambini giocavano nell'altra stanza, sua moglie cucinava; *scendo a prendere una boccata d'aria*, aveva detto alla moglie, se ne era andato salendo sul primo treno. Perché tanto non sarebbe stato in grado di spiegarlo.

Eh già, disse dall'altra parte della cornetta l'amico che aveva perso tutti i membri della sua famiglia durante la guerra civile. Poi aggiunse che conosceva l'edificio della radio e lo studio da dove all'epoca trasmettevano le notizie, si trovava al piano terra di un vicolo stretto, da lì il cielo non si vede, si vedono solo muri, perché mai avrebbe dovuto dire una fesseria del genere quella conduttrice?!

Appunto, disse da lontano colui che fu il primo ad avere il presentimento.

E poi hanno deciso, ora che è possibile, che si sarebbero fatti visita, alla fine non si sono più visti, da lì a poco sono pure morti, ma questi sono solo dettagli.

György Spiró

Una storia

Trad. di Zsófia Balta, Lorenzo Marmioli, Eszter Sermann, Bernadett Tekse

Non so dove accadde. Forse a Praga, forse a Roma o altrove, non lo so, ricordo solo questo: stavamo andando per strada, mi girai e iniziai a spiegare qualcosa. Stava in silenzio, mentre io continuavo a spiegare. Ma non ricordo che cosa. Neanche ricordo chi fosse. So che mi stava camminando accanto per strada, e se mi venisse in mente in quale città accadde, forse potrei calcolare chi fosse, tra di loro. Allora adesso saprei persino che abito indossava.

Ricordo con esattezza come era bello in quel momento, in quella strada, mentre stavo spiegando qualcosa, una cosa che non poteva essere così importante se me ne sono definitivamente scordato. Non solo per lei non era importante. Soltanto l'andare in due per strada era importante. Io questo ancora non lo sapevo. Lei di sicuro lo sapeva meglio. Ricordo: mi camminava accanto fedele ascoltando le mie chiacchiere, che non capiva affatto.

Városrész tűnik fel előttem élesebben egy pillanatra, visszahull. Varsó? Párizs? Belgrád? London?

Kár, hogy az évet sem tudom, mert akkor is ki tudnám számolni, melyikük volt. Most úgy érzem: én mindig egyforma voltam, minden évben, nagyon sokáig, és ő se változhatott olyan sokat, ha ennyire összekeverem. Kicserélhető volt. Furcsa. Még meglepőbb, hogy mégis hol jobban, hol kevésbé szerettem annak idején.

Erről tűnődöm napok óta. Előttem a kép: az utca. A házak ugyan kivehetetlenek, de az biztos, hogy mentünk az utcán, és nyár volt. Egyre erősebb hálát érzek. Úgy tett, mintha értené, és én tovább magyarázhattam neki. Nem is ezért tartozom neki hálával, hanem mert ott ment mellettem. Sorolom magamban a városokat, és nem igaz, hogy egyedül bolyongtam bennük. Nem igaz. Rosszul tudtam eddig. Mindig ott volt velem. Egyre kevésbé értem, miért éppen engem választott, de engem választott mindig. És ha tárgyilagosan mérlegelem, mégis-csak velem volt mindig, bármerre vetődtem.

Spiró György

Ahány nyelv⁸

Nyirok. Szalmazsákon alszom. Nagy ház. Talán itt vagyok otthon. Vagy átmene-tileg. Lehet, hogy alkotóház. Ez az emelet. Lentről hangok, mosógép? Mosni kell most, igen, mindent ki kell mosni. Jön, cédulát csúsztat be az ajtó alatt, fölve-szem. Bemutatkozik. Érdekes, hogy most jut eszébe, holott mióta ismerem! De nem jött be.

Dolgom van. Székre állok, falipolc tetejéről hányom lefelé a cuccokat, ruhák, ré-giek, hordtam őket valaha, emlékek homályosan, zűrzavarosan, a ruhákhoz kapcsolódnak, de sietek. Kéziratokat, könyveket dobálok lefele, ez költözés. Az egész hodályt elborítja a szemét. Lent ülök a halomban, csodálkozom, mennyi ingem volt egykor. Nem tudtam, hogy voltak ingeim.

Jön, a céduláról nem szól, nem zúg már a mosógép, jön szortírozni velem, ez mégis könnyebbség. Ruha már nincs, csak a kéziratok és a könyvek.

⁸ SPIRÓ GYÖRGY, *Álmodtam neked*, Budapest, Scolar Kiadó, 2000, pp. 108–109.